

JONAS

En ulydig profet,
En trofast Gud.

Jonas Bog: Forfatterskab

- Bogen selv fortæller os ikke, hvem forfatteren er.
- Jonas bliver gentagne gange henvist til i tredje person
 1. Det er ikke usædvanlig rabbinsk praksis at skrive i tredje person (2Mose 11:3; 1Sam 12:11; 2Kor 12:1-5).
 2. De selvbiografiske oplysninger peger på Jonas som forfatter (Jonas 2:2-10).
 3. Bogen starter: *Herrens ord kom til Jonas* (Jonas 1:1).

Jonas Bog: Historisk?

- Hvis undere sker, er der ingen reel grund til at benægte, at Jonas er historisk.
- Jonas og hans profetiske tjeneste er nævnt i en historisk bog (2Kong 14:25)
- Jesus henviser til Jonas som en historisk person og bogens indhold som virkelige begivenheder (Matt 12:38-41; Luk 11:29-32).

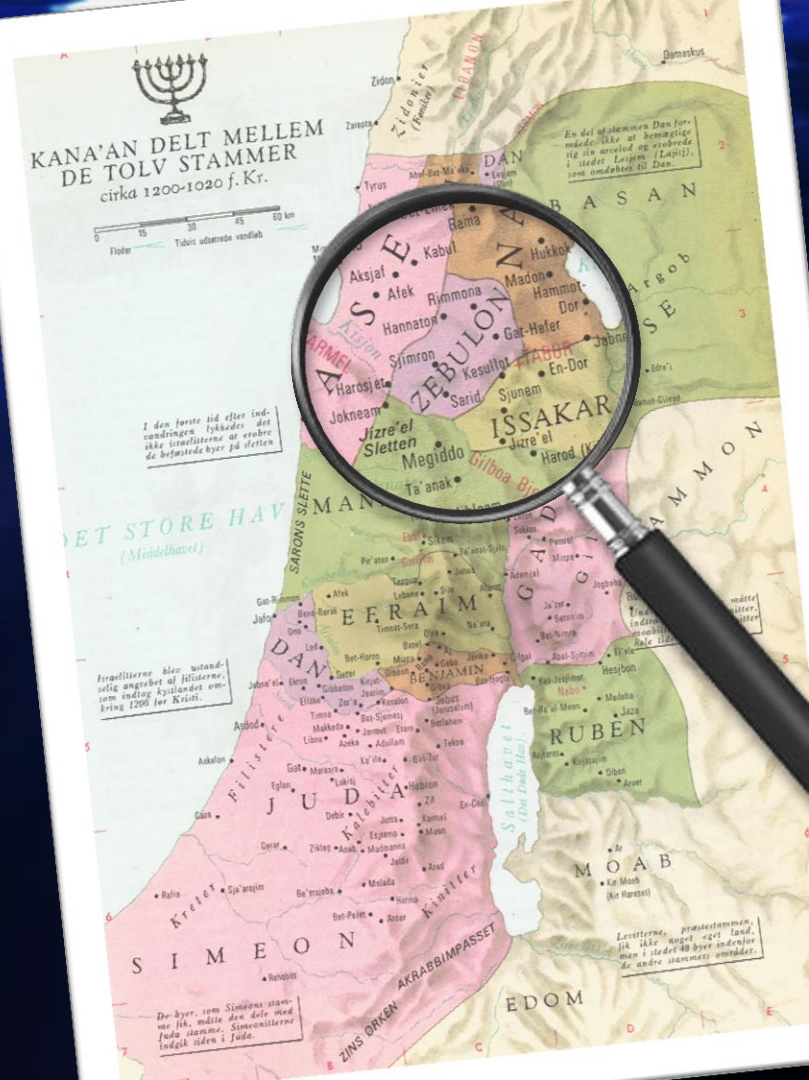
Hvem var Jonas?

- En Jødisk tradition siger, Jonas var enken fra Sareptas søn, som Elias opvakte fra de døde (1Kong 17:8-24)
- Han har formentlig været en af profet studenterne fra Elisas' discipelskare (Kaldet Profetsønnerne [DA31]) (2Kong 2:15; 4:1; 9:1).

Hvem var Jonas?

- Jonas (due) (Jon 1:1)
- Hans far hed Amittaj (Jon 1:1)
- Jonas var profet i Nordriget i Jeroboam II's regeringstid (793-753 f. Kr.) (2Kong 14:23-25)
- Han var fra Gat-ha-Hefer, der lå i Zebulons stammeområde lidt nord for Nazaret i Galilæa. (2Kong 14:25)

Spørgsmålet om Galilæa

Da tempelvagterne kom tilbage, spurgte ypperstepræsterne og farisæerne dem: »Hvorfor har I ham ikke med?« Tempelvagterne svarede: »Aldrig har noget menneske talt sådan.« Farisæerne spurgte dem så: »Er I nu også blevet vildført? Er der da nogen af Rådets medlemmer eller af farisæerne, der tror på ham? Nej, denne folkeskare, som ikke kender loven, er forbandet.«

Spørgsmålet om Galilæa

Nikodemus – det var ham, der tidligere var kommet til Jesus, og som selv var en af dem – siger til dem: »Vores lov dømmer da ikke et menneske, uden at man først har hørt på ham og fået rede på, hvad han har gjort?« De svarede ham: »Er du måske også fra Galilæa? Se efter i Skriften, så vil du se, at der fremstår ingen profet i Galilæa.« Så gik de hver til sit. (Joh 7:45-53)

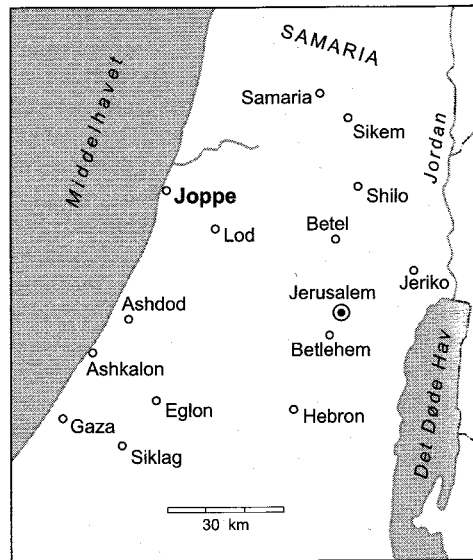
JONAS

En ulydig profet,
En trofast Gud.

De tre byer i Jonas bog

Nineve / Jafu / Tarshish

- Markeringspunkt for Dans grænse (*Jos 19:46*).
- Importhavn for libanesisk cedertræ sendt af Hiram til brug ved opførelsen af Salomos tempel (*2Krøn 2:15*)
- Anvendt af Kyros til import af træ til det andet tempel (*Ezra 3:7*)
- Det var her, Jonas steg om bord på et skib til Tarshish (*Jon 1:3*)
- Peter boede i Joppe hos garveren Simon (*Apg 9:43; 10:5-48*)
- Vespasian ødelagde den i år 67 e.Kr.
- Den udgør i dag en del af Tel Aviv-Jaffa.

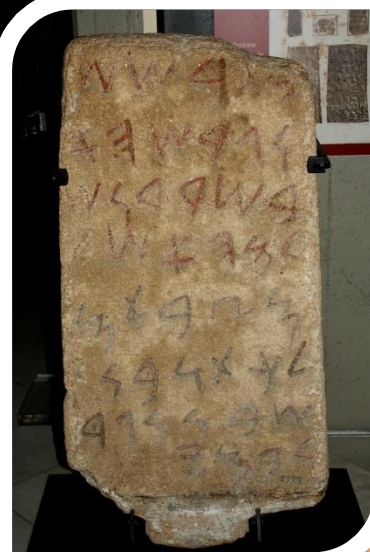

De tre byer i Jonas bog *Nineve / Jafo / Tarshish*

- Tarshish i GT har forbindelse med skibsfart, hvilket tyder på, at Tarshish har ligget ud til vandet. *(1Krøn 10:22; 22:48; 2Krøn 9:21; Es 23:1; 60:9; Jonas 1:3; 4:2)*
- Landet var rigt på metaller som sølv, jern, tin og bly *(Jer 10:9; Ez 27:12)*
- Tarshish lå ikke længere væk end man kunne rejse derhen på 1 ½ år *(2Krøn 9:21)*
- Tarshish-skibene eksporterede guld, sølv, elfenben, aber og bavianer. *(2Krøn 9:21)*
- Til steder som Joppe og Tyrus *(Ez 27)*.

Hvor lå Tarshish?

Sardinien?
Kartago?
Tartessos?

Hvor lå Tarshish?

Sardinien?
Kartago?
Tartessos?

Septuaginta og
Vulgata oversætter i
Ez. 27:12 Tarshish
med Kartago
Targum Jonathan
oversætter i 1Kong
22:49 & Jer 10:9
Tarshish med
"Afriki"

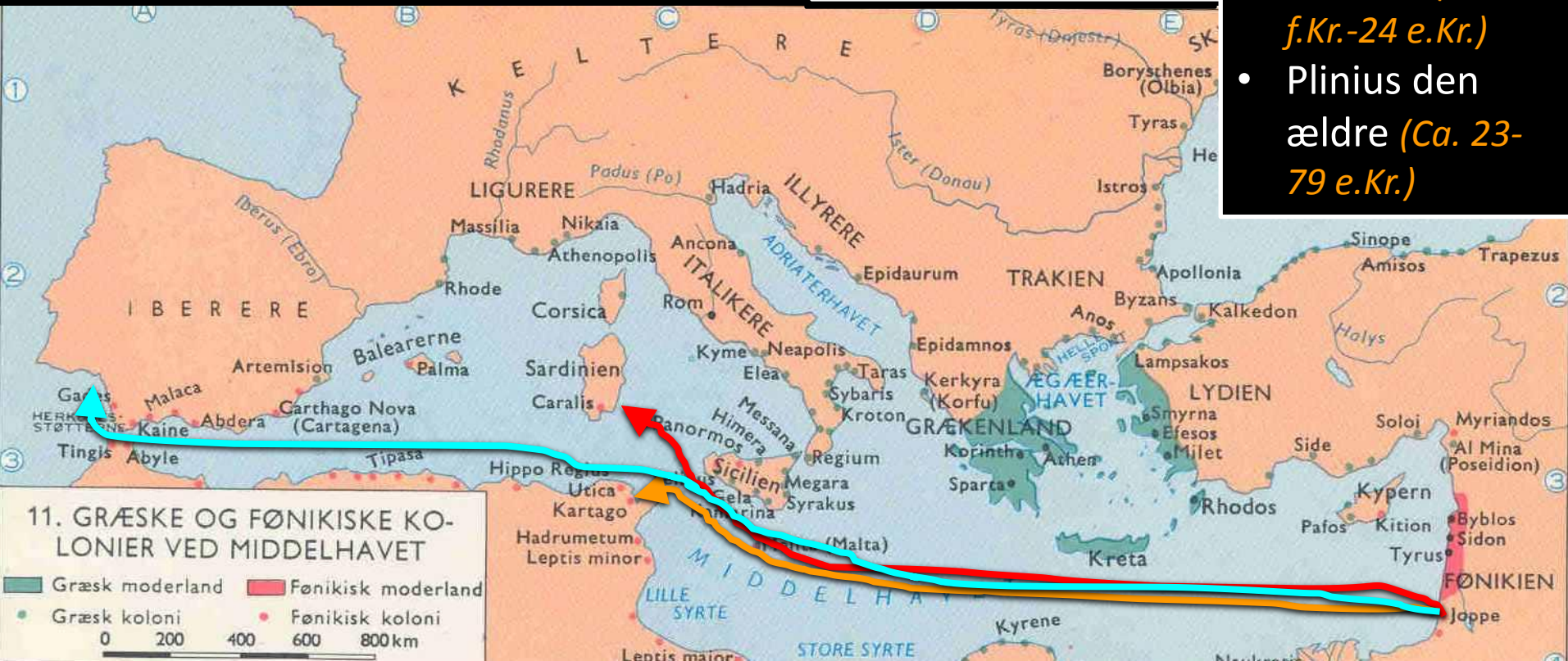

Hvor lå Tarshish?

Sardinien?
Kartago?
Tartessos?

Vidnesbyrd fra:

- Herodot (*ca.* 484 – 420 f.Kr.)
- Strabon (*ca.* 64 f.Kr.-24 e.Kr.)
- Plinius den ældre (*Ca.* 23-79 e.Kr.)

De tre byer i Jonas bog *Nineve / Jafo / Tarshish*

Tarshish Profetisk set

- Tarshish-skibene skal bringe Jøderne hjem til Israel (Es 60:8-10)
- Når Israel i de sidste dage bor trygt. Venter Saba, Dedan og Tarshish begærligt på at Gog og hans hær, vil udplyndrer Israel (Ez 38).
- Herren vil dømme Tarshish-skibenes rigdom, afgudsdyrkelse, stolthed og hovmod (Es 2:9-22; Åb 18:11-20)
- Gud sætter et tegn på sine tjener fra alle folk og sprog, og sender dem ud som missionærer til bla. Tarshish (Es 66:18-21)
- Konger fra Tarshish og fjerne øer skal frembære gaver til Messias (Sl 72:10)

JONAS

En ulydig profet,
En trofast Gud.

Lodkasning

- Hos dig må der ikke findes nogen, som lader sin søn eller datter gå gennem ilden, ingen, der driver *spådomskunst* eller trolddom, ingen, der *tager varsler*, ingen, der bruger magi, ingen, der udtaler besværgelser, spørger dødemanere eller *sandsigere* til råds eller søger orakel hos de døde. Herren afskyr enhver, som gør den slags, og på grund af den slags afskyeligheder vil Herren din Gud drive folkene bort foran dig; udadledig skal du være over for Herren din Gud. (5Mose 18:10-13)

Lodkasning

I kappefolden rystes loddet, men afgørelsen kommer altid fra Herren. (Ord 16:33)

- Urim og Tummim? (2Mose 28:30; 4Mose 27:21; 1Sam 28:6)
- De to gedebukke på forsoningsdagen (3Mose 16:5-10)
- Landet blev fordelt mellem stammerne (4Mose 26:55; 34:13)
- For at bestemme hver der skulle drage i borgerkrig (Dom 20:9-10)
- For at udvælge en konge (1Sam 10:19-21)
- For at finde den skyldige (1Sam 14:38-42)
- For at inddele embedsskifterne og hvem der skulle gøre præstetjeneste i templet (1Krøn 24:1-19; Luk 1:8-10)
- For at udvælge en apostel (Apg 1:15-26)

JONAS

En ulydig profet,
En trofast Gud.

Kristeligt Dagblad

»Min afdøde morbroder, dr. phil. C. G. Johs. Petersen, var i sin tid en førende havbiolog i Europa. Han var ikke nogen kirkelig mand, men jeg husker, at mor, engang vi besøgte ham, spurgte ham om, hvad han som videnskabsmand mente om denne fortælling [Jonas], og hans svar gjorde et dybt indtryk på mig, så jeg har aldrig glemt det. Han sagde følgende:

Den tror jeg i hvert fald på. Ganske vist tror jeg ikke, det var en fisk, som der står i den danske bibeloversættelse, men i den græske står der: havdyr. — De fleste siger hvalfisk og tænker på en grønlandshval, men det er meningsløst, da den slet ikke kan leve i de varmere have, og hvordan skulle den også kunne komme der. — Jeg tror, det var en kaskelot. Ganske vist lever den ikke i Middelhavet, men den kunne godt, og der er ikke noget i vejen for, at den kan forville sig derind, især under et uvejr. Dertil kommer, at kaskelotten er en bardehval og er fantastisk stor. Der er ikke noget i vejen for, at den kan sluge et helt bridgebord med fire spillere om i en mundfuld. Og nede i dens mave kan de så spille videre, hvis de bare har lys med, for der er luft nok.«

»Den 25. august 1891 så udkigsmanden oppe i masten på skibet »Star of the East« to vældig store spermacethvaler forude. Skibet begyndte øjeblikkelig jagten og kom snart i en halv mils afstand fra den ene af dem, som viste sig at være en hanhval. To både, som blev udrustet på sædvanlig vis, blev firet ned, og man roede hen til hvalen.

James Bartleys båd blev den nærmeste, og fra den blev der skudt et eksplosivt projektil, som traf hvalen på et livsfarligt sted. Folkene roede tilbage med fuld kraft, men kom ikke hurtigt nok af sted, for uhyret åbnede pludselig gabet og greb båden mellem sine kæber og sønderknuste den. Folkene sprang i vandet til alle sider. James Bartley, som havde styret båden, kastedes sammen med agterstævnen næsten lodret op i luften.

Kammeraterne i den anden båd så på dette, men kunne ikke komme til hjælp, for i dette samme øjeblik for hvalfisken fremad, og den ulyksalige sømand faldt ned i gabet mellem de vældige kæber, som smækkede sammen om ham.

Folkene, der var faldet i vandet, blev taget op af den anden båd. Hvalen blev derefter dræbt og bragt til skibssiden, og dernæst begyndte man at flå spækket af den. Dette arbejde varede så i et helt døgn, og efter at det var slut, blev mavesækken åbnet. Stor blev deres overraskelse, da de her fandt Bartley, som var bevidstløs, men levede endnu. Han havde opholdt sig i hvalfiskens mave i næsten 36 timer.

De fik ham op, lagde ham på dækket og begyndte at gnide hans lemmer, som var purpurøde og oversmurt med blod. Endelig kom han til bevidsthed, men han var gået fra forstanden. I fulde tre uger forblev han i denne tilstand, gik op og ned ad dækket og påkaldte Himlen for at befri sig fra den frygtelige ovn, i hvilken han mente at være blevet indesluttet.

Men efter nogen tids forløb forsvandt hallucinationerne, han begyndte at blive klar i hovedet af og til, og snart kom han til hægterne igen. Som naturligt var, stillede hans kammerater ham straks det spørgsmål, hvilke følelser og indtryk der havde besjælet ham, mens han opholdt sig i hvalfiskens mave.

»Jeg husker meget tydelig,« fortalte han, »det øjeblik, da jeg faldt ned fra båden og følte noget blødt under mine fødder. Jeg så op og så en stribet hvælving, snart hvidlig, snart lyserød af farve, der ligesom sænkede sig over mig, og i næste øjeblik følte jeg mig draget nedad, med fødderne først, og da blev jeg klar over, at jeg var i færd med at sluges af en hval.

Jeg sugedes længere og længere ned. Jeg var omgivet af blødt kød på alle sider, dog blev jeg ikke trykket deraf, idet det gav efter ved hver bevægelse, jeg gjorde, som om det var guttaperka.

På en gang befandt jeg mig i en vældig stor sæk, som rummede meget mere end mit legeme, og her herskede bælgmørke. Jeg følte mig omkring, og min hånd kom til at røre ved forskellige fisk, hvoraf nogle syntes levende endnu, for de sprællede mellem mine fingre og smuttede væk fra mine fødder. Snart følte jeg en heftig hovedpine, og åndedrættet blev mere og mere vanskeligt; samtidig følte jeg en skrækkelig varme, som syntes at ville fortære mig, idet den blev mere og mere heftig. Mine øjne brændte som glødende kul, og jeg troede hvert øjeblik, at jeg skulle steges levende.

Den frygtelige tanke, at jeg var dømt til at omkomme i bugen af en hvalfisk, pinte mig ud over al beskrivelse, og samtidig tyngedes jeg af den dødlignende tavshed i dette skrækkelige fængsel.

Jeg prøvede at rejse mig, at røre mine arme og ben og skrigе, men alt var umuligt. Min hjerne syntes mig fuldstændig klar, og jeg havde fuld forståelse af den frygtelige skæbne, der havde ramt mig. Til sidst mistede jeg bevidstheden.«

Folkene og kaptajnen om bord i »Star of the East« indestår for troværdigheden af denne usædvanlige tildragelse. James Bartley er omtrent 35 år gammel, har en kraftig konstitution og er i besiddelse af en vidunderlig udholdenhed, som mange gange stod sin prøve under det nylig endte togt.

Efter at skibet kom til Liverpool, fik Bartley to eller tre gange anfald af de gamle hallucinationer, og bildte sig ind, at han blev fortæret i en gloende ovn.

Det blev nødvendigt at sende ham til et hospital i London. Hans almindelige helbred synes at være godt, men hans hud beholder endnu en ejendommelig blålig farvetone, som synes ikke at ville gå væk. Uden tvivl skyldes dette virkningerne af hvalfiskens mavesaft.«

JONAS

En ulydig profet,
En trofast Gud.

De tre byer i Jonas bog *Nineve / Jafo / Tarshish*

- En af de vigtigste byer i det assyriske imperium og imperiets sidste hovedstad. Ruinerne findes under højene Kuyunjik og Nabi Yunus («profeten Jonas») ved floden Tigris, lige over for Mosul i det nordlige Irak.

Mashki Porten

De tre byer i Jonas bog *Nineve / Jafo / Tarshish*

- Grundlagt af Nimrod (1Mose 10:8-12)
- jeg har opdaget deres ondskab. (Jon 1:2)
- den store by Nineve (Jon 3:2)
- tre dagsrejser stor. (Jon 3:3)
- en stor by for Gud (Jon 3:3)
 - mere end hundrede og tyve tusind mennesker, som ikke kan kende forskel på højre og venstre, foruden en mængde dyr? (Jon 4:11)

JONAS

En ulydig profet,
En trofast Gud.

40: ét tegn på prøvelse og overgang

- Syndflods regnen varede fyrre dage og fyrre nætter (1Mose 7:12)
- Det tog fyrre dage, at balsamere Jakob (1Mose 50:3)
- Moses var fyrre dage med Herren på Sinajs bjerg (2Mose 24:18)
- Spejdernes fyrre dage bliver til fyrre års straf (4Mose 14:34)
- Filisteren håner Israel i fyrre dage (1Sam 17:16)
- Styrket af ét måltid kunne Elias gå i fyrre dage og fyrre nætter til Horebs bjerg (1Kong 19:8)
- Ezekiel skulle bære Judas skyld ved at ligge fyrre dage på højre side (Ez 4:6)
- Jesus var i ørkenen i fyrre dage (Mark 1:13)
- I fyrre dage mellem hans opstandelse og himmelfart underviste Jesus apostlene om Guds rige (Apg 1:3)

JONAS

En ulydig profet,
En trofast Gud.

10 Undere i Jonas Bog

1. Herren sendte en stærk storm (1:4)
2. Loddet faldt på Jonas (1:7)
3. Havet holdt op med at rase. (1:15)
4. Herren befalede en stor fisk (2:1)
5. Jonas var i fiskens bug tre dage og tre nætter (2:1)
6. Herren sagde til fisken, at den skulle kaste Jonas op (2:11)
7. De vendte om fra deres onde vej (3:10)
8. Herren befalede en olieplante at skyde op (4:6)
9. Gud befalede en orm at gnave i olieplanten (4:7)
10. Gud befalede en gloende østenvind at komme (4:8)

JONAS

En ulydig profet,
En trofast Gud.